

# דברי הימים

## ליקוטי דברי תורה על פרשת השבוע

נלקח מספר "שערי חיים" על פרשיות השבוע של מורינו הרה"צ שליט"א

כ"ד אדר א' התשפ"ב  
שנה ט'

שבת מברכין חודש אדר ב'

פרשת ויקהל

פרשת שקלים

גיליון 422

### נטילת ידיים

רבבות בני ישראל חגגו השבוע את סיום ששת חלקי המשנה ברורה וזאת עומד לזכות ארגון התורה הגדול "דרשו". בעת שסיימו את ההלכה האחרונה תיכף ומיד התחילו בלימוד החדש בתחילת סימן א' בדיני השכמת הבוקר ונטילת ידיים. מן הראוי לכבודו של תורה לציין כמה הלכות וחידושים בעניין.

יש לחנך את בניו ובנותיו הקטנים ליטול ידיהם שחרית, ויחנכם גם לברך על הנטילה כדת. ואף על פי שמעיקר הדין אין חיוב ליטול את ידיהם של הקטנים בכלי מכל מקום נכון להרגילם ליטול ידיהם בכלי. וישפוך להם על כל יד ג' פעמים לסירוגין. וגם את הבנות יש לחנך ליטול את ידיהם שחרית. ומצוה ליטול אף את ידי הקטנים ביותר, אף על פי שלא הגיעו לחינוך, והיא סגולה טובה לקטנים כדי שיגדלו בטהרה, והיו גידולי קודש. בכוחה של מצוות נטילת ידיים להשפיע על פרנסה לאדם וכן על טהרה לנפשו. מברכים על מצווה זו "על נטילת ידיים", כפי שנוטלים לפני אכילת הפת וקביעת סעודה, אשר יוצרים את ראשי התיבות "עני", כי אדם שמקפיד על נטילת ידיים - זוכה להורקה של ברכה, שפע ופרנסה מהשמיים. בגמרא מסופר על תנא שהיה עשיר מופלג. פעם שאל אותו אחד מחבריו התנאים כיצד זכה לעושר זה, והלה הסביר שהקפיד ליטול את ידיו במים רבים, שהיו מגיעים לו עד המרפקים, וכך זכה לעושר האגדי שלו. בנוסף, מהשמיים, וקובעים שמדובר בסגולה גדולה לעשירות. אגב, גם בבית המקדש נטלו הכהנים את ידיהם תחת כיור הנחושת, וכבר אז אמרו על כך חז"ל שבכוח מצווה זו מתרבים הגשמים והשובע בא לעולם.

לפני שנים רבות תקפה את אירופה מגיפת "הדבר השחור" אשר הכחידה כשליש מאוכלוסיית אירופה. המעניין היה לגלות, שאצל היהודים כמעט ולא נראתה המגיפה (אצל שאר התושבים היא תקפה אחד מכל שלושה אנשים, ואילו אצל היהודים פגעה רק באחד מכל 12 איש). רופאים ומדענים שבדקו את העניין, הגיעו למסקנה שהסיבה לכך היא נטילת הידיים - העובדה שהיהודים נוטלים הרבה את ידיהם במהלך היום, מתוקף אורח חייהם, הביאה אותם לשמירה גבוהה יותר של היגיינה, ובכך הצילה אותם מן המגיפה.

למעשה, יש שני סוגים של נטילת ידיים: הסוג הראשון הוא נטילת הידיים של בוקר מפני טומאה, והיא אגב, הנטילה שמוגדרת כסגולה לטהרת הנפש. לפי הקבלה, מובא בספר הזוהר הקדוש, שהטעם לנטילת ידיים בבוקר, הוא כיוון שכשאדם ישן כלילה חלק מהנשמה שלו יוצאת, וחוזרת בבוקר עם קומו. כתוצאה מכך, שורה על האדם רוח טומאה של מיתה ממש, והיא מתרכזת בקצות האצבעות של הידיים. לפי הזוהר, אדם יכול להיפטר מרוח טומאה זו, אך ורק בדרך הזו.

הסוג השני של נטילת ידיים, שהיא כאמור סגולה גדולה מאוד לפרנסה, זו נטילת ידיים שלפני שאוכלים לחם. לפי ההלכה היהודית, אדם שיועד שהולך לאכול מעל פרנסת לחם, חייב ליטול את ידיו ולברך על הנטילה ועל הלחם. אופן הנטילה שונה מהנטילה הקודמת. מדובר בנטילה של הידיים זו אחר זו. מתחילים ביד ימין, שופכים עליה מים שלוש פעמים ואז מעבירים לשמאל ושופכים גם עליה שלוש פעמים.

היה זה לפני כמה שנים, באזכרה לרגל יום השנה ליהודי שנפטר, בבית משפחתו ברמת גן. אל האזכרה נקבצו ובאו מכרים רבים ובני משפחה, כולל גם כאלה שלא חונכו וגודלו על ברכי התורה והמצוות. רב השכונה נשא דברים, עורר על גודל הזכות לקבל קבלה טובה אחת לעילוי נשמתו של הנפטר, ועודד את הנוכחים לקבל החלטה לקיים מצוה אחת שיוכלו לעמוד בה, ולהחזיק בה ללא הרף. בתוך הקהל היתה גם אשה אחת, שגילתה רצון עז להתחזק בקיום המסורת היהודית. עם סיום הדרשה, ניגשה לרב ושאלה לעצתו, כי היא מבקשת לקבל על עצמה קבלה טובה לזכותו של הנפטר הדגול שהיה קרוב לליבה, אך היא מבקשת כי יציע לה הרב קבלה טובה ו'סביירה' - משהו שתוכל לעמוד בו בנקל לאורך זמן, מצוה אחת שתוכל לקיים תמיד וללא הפסקה...

הרב חשב היטב, והשיב: "יש משהו שכדאי לעשות כל יום בבוקר, מצוה ייחודית שכתוב עליה ב'שולחן ערוך הרב' שכדאי להקפיד לקיימה כבר בתינוקות מגיל ברית המילה, כי המקיימה 'קדוש יאמר לו' והיא מרוממת את האדם מאוד. זו המצוה הייחודית והנפלאה ליטול ידיים מדי בוקר בעת הקיימה מהמיטה, שלוש פעמים על כל יד לסירוגין. זו קבלה טובה וקלה שכדאי להקפיד עליה, והיא תפתח לך את היום באנרגיה רוחנית טובה" - איחל לה הרב בחום.

שמעה האשה ומיהרה ורכשה ספל (כלי לנטילת ידיים) ומתאים, ומדי בוקר, נטלה ידיו כהלכה, כפי שהורה הרב. שמחה ומאשרת המשיכה האשה לעמל יומה, וכבר כה התרגלה לקבלה זו, עד שלא נזקקה לתזכורות ונהגה כך באופן טבעי. אחרי תקופה ממושכת, הוצרכה האשה לנסוע למדינת נחשלת במזרח הרחוק. היא לא שכחה את הספל כמוכר, ומצאה מקום ממוזותה הצנועה גם לספל החשוב, ממנו היא מקפידה ליטול ידיים מדי בוקר. עם נחיתתה נסעה לעבר מקום אכסנייתה, בעיירה נידחת ונחשלת מאוד, שאותה הקימה טרם הגיעו אליה.

למחרת היום, השכימה קום בבוקר ופנתה לאכול את ארוחת הבוקר. אל השולחן הוגשה קערת ירקות, היא הרימה מלפפון ועגבניה והניחה בצלחתה, וכמוה בדיק - עשו יתר האורחים. לפתע, רגע לפני שאכלה מהירקות, נזכרה לפתע: "אוי, הבוקר לא נטלתי ידיים..." היא מיהרה לעזוב את הירקות, ופנתה לחדרה. איתרה את הספל, ניגשה לברך, נטלה ידיים כהלכה כפי שקיבלה על עצמה, אחרי שהתעכבה שעה ארוכה לעמוד בקבלתה וליטול ידיה, שבה לחדר האוכל. לתדהמתה, חלק מהאורחים האחרים החלו לפתע להתפתל בכאבי בטן עזים. הם נפלו ארצה מתייסרים, והיא עזבה את האוכל וניסתה לסייע.

התברר, כי באותה עיירה נחשלת, התוצרת החקלאית מרוססת ברעל אימנתי, להכריח מהירקות כל מזיק אפשרי. המקומיים מודעים לכך, ושוטפים היטב את הירקות טרם האכילה, אך האורחים לא ידעו, והחלו לאכול מהירקות המורעלים - כשבתוך דקה שתיים החלו לחוש כאבים עזים, וחלקם נפלו ארצה מתעלפים והובהלו לבתי החולים. האשה עמדה המומה בחדר האוכל, ואינה יודעת להשיב את נפשה. בעקבות העובדה כי שמרה על קבלתה והלכה ליטול ידיו - ניצל! הוכח לנו ענינה, כי הקפדתה על קבלתה הטובה ליטול ידיים בשחרית - היא שעמדה לה להצלה ולהגנה מפני הרעל! האורחים האחרים פונו לבית החולים לבריקות, וכשנותרה לבדה - היה לה פנאי להרהר עד כמה הקבלה הטובה הזו הצילה אותה מסאת ייסורים קשה ומצערת...

החוויה המטלטלת הזו, גיבשה בה את ההחלטה לשוב לארץ הקודש, ולחקור יותר אחרי שורשי המצוות הנפלאות להן זכתה כבת לעם היהודי וכסופו של דבר שבה בתשובה שלימה והחלה להקפיד על כל תרי"ג המצוות, קלה כבחמורה. לימים, פגשה את הרב שהימליץ לה על אותה קבלה טובה, וכשסיפרה לו את סיפורה המסעיר לא הצליח הרב לנלוז את התרגשותו, וקרא בסערות נפש: "מדהים להיווכח, כמה גדול כוחה של קבלה טובה אחת, כמה רבה עוצמתה. בזכות קבלה טובה אחת ניצלו חיי האשה ובריאותה, ובזכותה - זכתה לשוב לכור מחצבתה ולעשות רצון קונה. וכל זה, בזכות קבלה אחת, אחת בלבד, קבלה פשוטה וקלה, ליטול נטילת ידיים בשחרית!"

והסיפור, אותו סיפר בעל המעשה בעצמו, הרב פנחס הכהן שליט"א רב העיר נתיבות, בא להעיד ולומר עד כמה כדאי לנו לאמץ קבלה אחת טובה, חזקה ועוצמתית, כי היא יכולה לשנות את חיינו, לרומם אותנו, להגן עלינו מכל נזק, ולהפוך אותנו לרוחניים ואיכותיים יותר. נחפש את הקבלה הטובה 'שלנו' - זו המתאימה לנו, נחזיק בה בעוצמה ולא נפנה ממנה אף רגע, והיא תיתן לנו כוחות ויכולות להצליח להתעלות מעלה מעלה, לעשות נחת רוח לאבינו שבשמים!

הצורך

### זמני השבת

- הדלקת הנרות: 5:18
- מנחה וקבלת שבת: 5:33
- פירות טיש: 9:45
- עלות השחר: 5:40
- הנץ החמה: 6:52
- דף היומי: 8:00
- שחרית: 9:00
- סופ"ז ק"ש: 8:57 - 9:33
- מנחה וסעודה ג': 5:20
- מוצאי שב"ק: 6:26
- מוצאי שב"ק ר"ת: 6:49
- אבות ובנים: 7:30
- דף היומי: 8:30

### זיכוי הרבים

רכשו לכם זכות הפצת הגליון 'דברי חיים' להצלחה ולסיד"ש בכל העניינים או להנצחת קרוביכם.

kehilasdivreichaim@gmail.com

### נדבת

### הדפסת הגליון והפצתו

לעיי"נ

האשה החשובה

והכבודה מרת יהודית

חנה מקסוול ע"ה בת

הר"ר שלמה וויט צ"ל

נלב"ע כ"ז ניסן

התשנ"ב



## ויקהל משה את עדת בני ישראל:

כתב האור המייסד הק' זה לשונו "בספר הזוהר אמרו שהקהיל האנשים להפרידם מהנקבות לצד שהיה השטן מצוי בינם לכל יזיקם ח"ו ע"כ ומן הסתם לא יכחיש שלא נזדמנו הנשים לשמוע דבר ה' ובפרט להביא נדבת המשכן וכן הוא אומר ויבואו האנשים על הנשים, אלא יכוין לומר כי הקהיל האנשים בפני עצמן והנשים בפני עצמן ולא באו יחד ולא עמדו במסיבה אחת, והכתוב רמז הדברים בייחוד תיבת בני שלא צריך לומר אלא את כל עדת ישראל" עכ"ל, והוא מוסר השכל ומה הדור דעה היה צריך להפריד ביניהם שלא יזיקו ח"ו, עאכ"כ בדורות הבאים.

בהרבה ספרי תלמידי הנעש"ט מובא שהלשון "עדת" רמז לעדים שהוסר מבני ישראל אחר חטא העגל, ומבואר בתוס' שבת פ"ה שהם קרני הוד, שמושה קיבל את זה מהקב"ה [אולי נעשה כן לקיים מה שאמר הקב"ה וזעשך לגוי גדול] וכ' הארז"ל שביום השבת משה מחזירם לבני ישראל, ומפרש לפי"ז ישמח משה במתנת חלקו וכו', וי"ל לפי מש"כ רש"י בפרשת דברים ה' אלקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלך פעמים, זו משלי, וי"ל הכונה לפי המגלה עמוקות פרשת אמור אופן ל' שבשבת יש כ"ו שעות שעה קודם ואחריו משום תוספת על הכ"ד שעות כנגד שם הוי"ה, וידוע שבשבעת בריאת העולם היה צריך להיות אף ב' ונמתק לאלף בית ואות ל' רמז לכ"ו כמבואר בטור שכך כותבים אות ל' זה כ"ו שעות של שבת הנרמז באות ל', ובזה נמתק כי גורת מפני האף והחימה, ושפיר אל"ף נתן משה לכלל ישראל.

ויקהל משה פרט"י הוא לשון הפעיל שאינו אוסף אנשים בידיים אלא כמו שתירגם ואתכניש פי' שהם נאספים ע"פ דיבור, נראה לפרש ע"פ דברי העטרת ישועה שכ דלפי מה שמואל צוה"ק שאדם וחוה והנחש והארץ נתקללו כל"ט קללות, כל אחד ואחד מהם נתקללו בעשר קללות והאדמה קיבל רק ט' קללות, דהיינו סך הכל ל"ט קללות, והעשירי של האדמה נתקיים בהריגת הבל כמש"כ ארוהה האדמה וגו', והחטא התחיל באמירת קין כמש"כ ויאמר קין אל הבל וגו' וכתב רש"י דברי ריב ומצה, והנה התיקון לאלו הקללות והל"ט מלאכות היא בנין המשכן והשבייתה בשבת, אמנם התיקון הארבעים הוא הדיבור שלא יהא דיבורך של שבת כדיבורך של חול, ובזה מתקנים חטא קין, ומשה תיקן את זה בויקהל משה אסף בדיבורו, כח הדיבור הוא כמו מחזיק את התלמיד בידו, וימיני תחבקני לדבר באופן של חיבה, וזהו ויקהל משה את כל עדת וגו' מלשון עדי עדיים ומבואר בזוה"ק לא תבערו אש דהכונה למידת הכעס, שבת צ"ל מנוחת מרגוע ולא מנוחת ארעי מנוחה שלימה שאתה רוצה בה.

ויקהל משה מנואל צמלק ענין להקהיל קהלות ברבים ללמוד תורה, ויש להבין השייכות דוקא לפרשת ויקהל, ויש להבין בהקדם דברי הקורן לדוד שמבאר מה דקיי"ל דשבת דוחה משכן אף דשבת הוי עשה שיש בו כרת, מ"מ עיקר הלימוד הוא אע"פ דהוי שנים שעשו וא"ת א"כ למה צריך לימוד, אלא הוי כזה אינו יכול וזה יכול שבלי הסיוע של הקב"ה לא היה שייך בכלל לבנות המשכן בכל החכמה שעשו, וכמואל צמלק ע"ה אשר נתן להם חכמה "בהמה" בחי' של אדם ובהמה תושיע ה', והחידוש הוא שיש לשבות אפילו מחלק "שאינו יכול" כדי שהיכול ישבות דהיינו שיהיה שבת שבתון לה', כמו שהקב"ה מניח תפילין מי כעמך ישראל כן בכל שבת הקב"ה שובת בשבת בחי' של בני ובין בני ישראל אות היא לעולם, ולכן כ' ששת ימים תיעשה דהיינו שאינו יכול רק נעשית ע"י הקב"ה והוא שובת בשבת, ומובן לפי"ז ההמשך לא תבערו אש, דמצינו ענין תיעשה במנורה שזרקו באש ויצא המנורה

צוה"ק איתא בפרשת ויקהל לא לקחו מהערב רב, והרבי ר' יונה מפסק פרק ל"ה פסוק כ"ט כל איש ואשה דהיינו הערב אשר נדב לבם אותם דהיינו שרצו לנדב אמנם לא קיבלו מהם, אמנם כדי שלא יהיה הפסד "הביאו בני ישראל נדבה לה" במקומם [ויקהל לכפר על ויקהל של העגל ע"י מש"כ פרשת כי תשא בענין קהילות].

בחכמת התורה של הגרש"ק כ' דקודם חטא העגל היה חיוב

של שמירת שבת ולהזכיר שבת אבל לא עונג שבת דהיינו אכילה שתיה ושמחה שבא לתקן את האכול ושתו ויקמו לצחק והמחוללות שבשעת חטא העגל, ועוד מבואר שהקב"ה למד עם משה רבינו את הלכות שבת בין עשיית העגל בט"ז בתמוז ל"ז בתמוז שאמר לו הקב"ה לך רד, ואז אמר לו ושמו בני את השבת על העבר לעשות את השבת לדורותם דהיינו עונש שבת.

## ששת ימים תעשה מלאכה:

מקסים המפרשים הלא אין מצוה לעשות מלאכה בששת הימים, אמנם ביאור הפסוק הוא שאם ע"י עשיית המלאכה בששת ימים הוא מוסיף קצת בששת הימים כדי שביום השביעי יהיה קודש ויום מנוחה גם זה בכלל שמירת שבת, ומשום כך אומרים בכל יום היום יום ראשון בשבת וכו', ושמעתי מאיש פשוט מאוד שאביו הגיע ללונדון לפני שבעים שנה ולא היה יכול למצוא פרנסה שאין עובדין בו בשבת, כידוע שבימים אלו היה מסירת נפש ממש לשמירת שבת, והרבה אנשים לא היה להם מה לאכול ולהאכיל לבני ביתם כיון שלא מצאו עבודה שהיה אפשר לשמור שם השבת, ומשום כך רוב האנשים לא עמדו בנסיון ונעשו מחללי שבת ר"ל, והאיש ההוא שהגיע מפולין בשום אופן לא היה יכול לעבוד בשבת, מה עשה הלך לאיש א' ואמר לו תשמע לי! אתה צריך עבודה של שבעת ימים, אני מוכן לעבוד כל הליל שישי וגם ביום השישי וכל הלילה של מוצאי שבת, ובמקום זה תתן לי יום שבת ליום מנוחה, והבעה"ב הסכים, והאיש ההוא עבד שני לילות יותר, וכמוכן שאחר עבודה של ליל שישי וגם יום השישי כשהגיע לביתו היה עיף עד למאוד, והיה ישן כמעט כל השבת, אמנם מעולם לא חילל שבת! זה ג"כ שמירת שבת, וכשסיפר מעשה זו לגדול א' אמר שיש רמז בזמירות שבת "והשנה משובחת כדת נפש משיבת", שלפעמים השינה בשבת הוא ג"כ שמירת שבת במדרגה גבוה מאוד.

## ששת ימים תעשה מלאכה:

תעשה לשון יתפעל ואינו לשון הפעיל כמו תעשה [בפתח]. י"ל עפי"ד החת"ס שהסביר דברי חז"ל שמושה כתב י"ג ספרי תורה ביום פטירתו, וקשה הלא פטירת משה היתה בשבת, [ולכן אומרים צדקתך בשבת מנחה], ואיך היה יכול לכתוב ספרי תורה בשבת, ותי' דע"כ צריכים לומר שלא כתב כדרכו דאי אפשר לכתוב י"ג ספרים ביום א', אלא שכתב על פי נס על ידי השבעת שמות [וכן מנואל צמלקי הארז"ל], ולפי זה כתב החת"ס שלכתוב ע"י השבעת שמות אינו אסור בשבת [החת"ס הביא חידוש זו בכמה מקומות בחידושיו על השי"ס ובדרשות שלן], ולפי"ז לאיתי צספר להורות נון שכתב לבאר דהטעם שכתבה ע"י נס אינו אסור בשבת, משום דלא הוי כדרך כתיבת העולם, וכל מלאכה שלא כדרכו אינו מלאכת מחשבת, אבל באמת המשכן היה נבנה ג"כ ע"י שמות כמבואר בחז"ל שבצלאל היה יודע לצרף אותיות שבהן נבראו שמים וארץ ועי"ז בנה המיכה, ורש"י הביא בכמה מקומות שבנין המשכן היה ע"י כמה נסים, וא"כ היה אפשר לחשוב שמותר לבנות המשכן בשבת, כיון דהוי שלא כדרך, לזה הזהיר התורה ששת ימים תעשה מלאכה מלשון יתפעל ולא מלשון הפעיל, פי' שהיה נעשה מאליו בששת הימים, ואעפ"כ בשבת אסור להמשיך בעבודת המשכן אף שבעיקרו היה ע"י נס. וא"ת אם במשכן היה אסור מלאכה ע"י נס יהיה אסור גם לכל העולם דהא למדין שבת ממלאכת המשכן, ע"י שבת דף ע"ג. דהטוה צמר ע"ג העזים הוי כלאחר יד אף שבמשכן עשו כן, משום דשם היה חכמה יתירה, ולמדין רק דברים הרגילים עיי"ש.

## לא תבטרו אש בכל מושבותיכם ביום השבת:

ונחלקו התנאים [הוצא צמ"ק] אי ללאו יצאת או לחלק יצאת, והנה בשלמא למ"ד ללאו יצאת לכן כתב הבערה לחוד, לגלות שעל הבערה ליכא רק לאו ולא סקילה, אבל אי נימא לחלק יצאת יש להבין למה כתב התורה דוקא האיסור הבערה ללמד על הכלל ולא מלאכה אחרת, ותי' הכי ר' העשיל ז"ל מקלאקא כי ידוע ששבת הוא זכרון למעשה בראשית שבו שבת הקב"ה מכל מלאכתו, והנה האש נברא במוצ"ש ולכן מברכין בהבדלה ברכת בורא מאורי האש, נמצא שבשבת הראשונה אחר בריאת העולם לא היה עדיין אש בעולם, וא"כ הווי"א שלא יהיה אסור הבערת אש בשבת כיון שאין בו זכר למעשה בראשית, לכן הוצרך התורה להזהיר במיוחד על הבערת אש בשבת.



## לֹא תִבְעֲרוּ אֵשׁ:

במרים שעשתה כן כשדיברה לאביה בגמ' שם ואמרה לו שלך קשה משלהן, אבל צריך שיעשה בחכמה שיהיו הדברים מתקבלים.

הגר"ז סוּוֹלְקֵינ ז"ל סיפר שפ"א שאלו אותו א' איך זה הצליח הגאון ר' מאיר שפירא ז"ל לבנות ישיבה כה מפוארה והצליח לאסוף כסף תועפות בשביל מטרה זו, בשעה שבני הישיבה בעצמם אין להם לאכול ומה ללבוש וסובלים חרפת רעב, השיב לו הגר"ז בוא וראה במלאכת המשכן, מה היה יקר יותר בעיני הקב"ה בנין המשכן עצמו או הקרבנות, הלא התכלית דהיינו הקרבנות בודאי יותר חשוב מהבנין שהוא רק אמצעי כדי שנוכל להקריב שם הקרבנות ולעשות העבודה שמה, והראיה שבנין המשכן אינו דוחה שבת והקרבנות הקרבנות דוחה שבת, ואעפ"כ בבנין המשכן כולם הביאו כל אשר ידבנו לבו, ולבסוף הוצרכו להכריז איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקודש ורק אז ויכלא העם מהביא וה באמת די והותר, אבל למטרת הקרבנות נתנו רק מחצית השקל, ורק אחר שהטילו זה חובה על כ"א, ולמה כי ירדה תורה לסוף דעתו של אדם שעל בנינים וחלונות וחדרים לזה האדם נותן, וכל שכן כשיהיה שם לבינה ושמו נכתב ע"ז שכולם יראו חשיבות הנדבן, בודאי יתן צדקה לזה, אבל להכין מזון הנאכל וכלה תיכף ומיד כי הקרבן שהאש אוכלו בכמה רגעים ע"ז קשה ליתן, כי חושב שאינו רואה הקרן, אבל באמת זה טעות כי העיקר אינו הקרן כאן אלא לעולם הבא והזן ומפרנס עניים חשוב מאוד בעיני הקב"ה.

**וכל הנשים אשר נשא לבן אתנה בזכמה טו את העזים:**  
יריעות העזים לא היו נראים, כי על המשכן היו יריעות המשכן העשוי מתכלת וארגמן תולעת שני ושש, ומלמעלה עורות תחשים, נמצא שבין מלמטה ובין מלמעלה לא ראו יריעות עזים, והנה בדרך כלל אדם העובד עבור הכלל רוצה שיכירו במעלותיו ופעולותיו וכולם יהיו משבחים ומפארים אותו, ואם אין רואים מה שעשה הלא לא ישבחוהו כראוי, אמנם מי שעושה לשם שמים ממש, יודע שהעיקר מה שרואים שמים ומה שנצחי זה קובע ולא מה שמדברים בעוה"ז, ולכן הנשים אשר נשא לבן אותנה בחכמה הבינו שאין נפק"מ אם רואים פעולתיהן או לא, העיקר שנעשה כיסוי עבור המשכן.

## טו על העזים:

פרכ"ש שהיתה חכמה יתירה לטוות על העזים שבדרך כלל צריכים להסיר את הצמר מעל הבהמה קודם השתמשותו, ויש להבין למה עשו באופן משונה כזה הלא היו יכולים לגזוז את הצמר ולעשות הטוויה כדרכו, ות' הגה"ק מאסטרלנצה ז"ל שבאמת בנין המשכן היה מצות עשה שהזמן גרמא דהא אין בונין המשכן בשבת, וא"כ לכאורה הנשים פטורים מבנין המשכן כמו שאר מ"ע שהזמן גרמא, ושוב לכאורה לא היו יכולים להשתתף בבנין המשכן ד"ל דבעינן בר חיובא כדי שיחול הקדושה על הכלים, כמו שאר דיני לשמה דבעינן בר חיובא, וכיון שהנשים פטורות מבנין המשכן אינם בני חיובא ואיך השתתפו בעשיית המשכן, וי"ל שהיה להם עצה לזה, שהנשים עבדו ביום השבת לעשות המשכן, וא"ת הלא אסור לעשות המשכן בשבת, אבל כלאחר יד אינו אסור מדאורייתא אלא מדרבנן ואין שבות במקדש, ממילא היו טוויין על העזים שהוא כלאחר יד ופטור מדאורייתא אם עושה כן בשבת, ושוב היה אפשריות לעשות איזה דברים של המשכן בשבת, וממילא נעשית מצות עשה שאין הזמן גרמא, דהא גם בשבת היה שייך בנין המשכן, וממילא הנשים היו חייבין בבנין המשכן, נמצא שהחכמה היתה לא רק המלאכה אלא האופן איך לחייב עצמן בבנין המשכן.

## ויביאו הנשים וגו' וכל אשה זכמת לב בנידיה טו:

מקשים העולם הא קיי"ל דאשה מעשי ידיה לבעלה, ואיך נדבו הנשים מעשי ידיהן למשכן כלי רשות הבעלים, ות' הרבנית רבקה אמה של הגר"ח מוולאז'יץ ז"ל עפ"י הגמ' כתובת דף מ"ז שתיקנו מזונותיה תחת מעשי ידיה בשביל שהבעל מפרנס את

לוקחי קיימות אמרו שיש בזה רמז שלא ירבו יותר מדי באכילה ושינה ר"ת א"ש, אף שיש בזה עונג שבת אבל העיקר הוא ללמוד ולהתפלל ולומר שירות ותשבחות לקל חי. הנני ז"ל נכנס פעם לשיבתו בשבת, ומצא בחורים מדברים דברים של מה בכך, אמר להם שילכו ללמוד והוסיף שבת ר"ת שנתם בשבת תענוג, השיב לו בחור א' הלא אפשר לעשות ר"ת אחרת שיחה בשבת תענוג, השיב לו הנציב כ' לב חכם בימינו ולב כסיל בשמאלו, שנתם הנקודה שעל השין הוא בימין וזהו חכם, אבל שיחה הנקודה שעל השין הוא בשמאל, כי השוחה דברים בטלים ומבלה הזמן הוא כסיל.

## ויאמר משה אל כל עדת בני ישראל לאמור זה הדבר אשר צוה ה' לאמור:

פרכ"ש "לי לאמור לכם", וקשה הלא דבר פשוט הוא שלאמור הוא אמירה לאחרים, ולמה דוקא כאן כתב רש"י ענין זה, וי"ל דאיתא במדרש שמה הצטער על שלא היה יכול להשתתף בבנין המשכן והכל היה נעשה ע"י בצלאל ושאר העובדים, אמנם ידוע מאמר חז"ל גדול המעשה יותר מן העושה, שהמזכה אחרים לעשות זה יותר חשוב, לכן אמר משה "לי" פי' המצוה שלי הוא "לאמור לכם" להגיד לכם מה לעשות ולעמוד על המשמר שהכל יעשו כראוי, וממילא היה זה נחמה למשה רבינו על שלא היה יכול לעשות בעצמו.

ועפ"ז כתב בספר ליקוטי משה יעקב ומהלך הסנדלר מת"א ז"ל, די"ל לכן אסור לדבר דיבורים של חול בשבת, כי משה היה מקיים בנין המשכן ע"י דיבורו במה שהיה מצווה אחרים איך לעשות המשכן כנ"ל, ובשבת הפסיק גם הוא ממלאכה זו, ממילא יש ראייה שדיבור של חול בשבת אסור.

ענין שמירת שבת קודם מלאכת המשכן, אם להורות שבנין משכן אינו דוחה השבת היה לו לכתוב אחר המשכן, ולמה באמת אינו דוחה שבת, וענין מחרת יוכ"פ, בהקדם מש"כ בפרשת החודש שהציווי היה בארץ מצרים, למאי נפק"מ, וגם ענין החודש הזה לכם כהקדמה לק"פ, וענין לכם ולא לאוה"ע, ולמה קורין דוקא פרשת פסח מצרים בפרשת החודש ולא פסח לדורות.

וי"ל דיסוד עבודת האדם הוא ענין התחדשות, חדש ימינו כקדם שלא יאמר עבר ושנה נעשית לו כהיתר, אל תשליכנו לעת זקנה, אלא תתחדש כנשר נעוריי, וזה ענין ישראל מונין ללבנה ענין שתתחדש עטרת תפארת לעמוסי בסן, ובכל מצב שהוא אפילו ב"מ"ש שערי טומאה בארץ מצריך יש עבודה של התחדשות, ולכן ציוה ענין החודש הזה לכם התחלת ציווי התורה כמובא בנ"י ריש בראשית כדי להסביר ענין התחדשות [ואלי כונת רש"י בריש בראשית קאי גם על השטן שמקטרג למה הקב"ה מוחל עונות עמו מסייע לרשעים לחזור, לכן צריכים להקדים בראשית שתכלית הבריאה הוא בני ישראל וממילא הקב"ה מוחל להם].

הנה האוה"ה"ק כ' דששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ שתכלית הבריאה הוא לששת ימים בלבד, ושבת משפיע על המשך הבריאה וי"ל הטעם לכן, ששבת היא ענין של התחדשות, שבת בו תשוב, כי שיתחיל מחדש, חידוש הבריאה ותכלית הבריאה שהוא בני ישראל שנבראו בשבת [קבלת התורה בשבת], ולכן אחר מחילת חטא העגל שהיה ממחרת יוכ"פ התחיל הכל מחדש ולכן אמר להם ענין של שבת שהוא יסוד ההתייחדות וממילא יש תועלת למשכן.

איתא בתמוס על דברי הימים פרק ב' שכתב על אשת כלב ששמה עזובה [והיא מרים כמבואר בסוטה י"א.] שהיא היתה החכמה שעליה כ' בתורה טו על העזים, ונראה הכונה שיריעות עזים מרמז על עבודה של העזות דקדושה, ומצינו

לע"נ

הרה"ח ר' דוד אליהו בן הרה"ח ר' יוסף חיים גרשוואלד זצ"ל



לע"נ

הרה"ח ר' בנימין בייטש בן הרה"ח ר' ישראל חזנוני זצ"ל

אשתו ממילא מגיע לו מעשי ידיה, אמנם כשהיו ישראל במדבר שלא היתה האשה זקוקה לבעלה שיפרנסה כי כולם קיבלו מן השמים, ממילא היו מעשי ידיה שלה.

### טו את העזים:

איתא בפרש"י על דברי הימים פרק ב' שכתב על אשת כלב ששמה עזובה והיא מרים כמבואר בסוטה י"א. שהיא היתה החכמה שעליה כ' בתורה טו על העזים, ונראה הכונה שיריעות עזים מרמז על עבודה של העזות דקדושה, ומצינו במרים שעשתה כן כשדיברה לאביה בגמ' שם ואמרה לו שלך קשה משלהן, אבל צריך שיעשה בחכמה שיהיו הדברים מתקבלים.

בזה"ק איתא בפרשת ויקהל לא לקחו מהערב רב, והרבי ר' יהונתן מפרש פרק ל"ה פסוק כ"ט כל איש ואשה דהיינו הערב אשר נדב לבם אותם דהיינו שרצו לנדב אמנם לא קיבלו מהם, אמנם כדי שלא יהיה הפסד "הביאו בני ישראל נדבה לה" במקומם [ויקהל לכפר על ויקהל של העגל ע"י מש"כ פרשת כי תשא בענין קהילות].

### והמלאכה היתה דים וגוי והותר:

לכאורה הו' תרתי דסתרי, וי"ל דעיקר חשיבות המשכן היה המחשבה שרצו ליתן יותר ויותר, וזה הענין של מחצית השקל שחצי השני הוא הרצון לעשות יותר [כמו שאמר רש"י] משינאונו בנוגע למלקות דהרדות בלבו של החסר אחת הוא יותר מכל המלקות.

זה מה שמצינו במס' מגילה אצל המן הרשע שאמר חז"ל גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתידי המן לשקול וכו', וידוע הדיוקים וי"ל שכמו בלעם רצה שבני ישראל ילמדו ממנו וזיוזת א"ל הקב"ה רשע כבר קדמך אברהם שמדה זו מושרש בהן ואין צריכים ללמוד ממך כמו"כ אין צריכים ללמוד מחשק של המן ליתן כ"כ כסף עבור עבודתו אלא כבר קדמך במחצית השקל שעושים בחשק ורצון, וזה מי שאמר והיה העולם שבשביל ישראל שנקרא ראשית שעושים הכל ראשית בחשק וברצון, וזהו בא' באדר משמיעים על השקלים ההכנה למצוה של חודש ניסן דזהו עיקר הכח נגד המן הרשע. אדר שני הוא יותר מאדר ראשון דמזל אדר דגים עינא פיקחא ובחודש שני אפילו שנה אין לפנינו הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל אבל צריך להיות שמור לי ואשמור לך מלשון שמר את הדבר החשק לעשות רצון השי"ת.

בלאשית חכמה פרק ז' אות י"ד הביא הזוה"ק על חומר הכעס בשבת שיותר חמור מימות החול, וכ' שם שביום השבת הגיהנום שוכת אבל הכועס מדליק שוב אש הגיהנום, וזה לא תבערו אש דהיינו אשו של גיהנום ע"י הכעס, ובאמת יש בזה כל קיום מצות זכור את יום השבת, וכבר הבאנו [פרשת כי תשא] לזכור את יום השבת כי תבא ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת לעשות אותה דקאי על השבת לעשות את השבת, דהיינו הזכור ובמג"א העונג שבת שהיא חלק מקידוש היום כמבואר בשו"ת הרשב"א ח"ד סימן רצ"ה שמהות הקידוש לקלס ולשבת את יום השבת ולומר בואו כלה [ומזה למדין דין קבלת שבת ע"י אמירת בואו בשלום או מזמור שיר], ובב"י סו"ס ש"ו ענין מנוחת הנפש בשלום ולכן מתפללין שלא תהא צרה יגון ואנחה עיי"ש דברים נפלאים.

בייטב לב פרשת כי תשא מסביר ענין מחצית השקל שלאחר חטא העגל היו בני ישראל נכלמים מאוד ולא יכולים להרים ראשיהם מחמת בושה ויתעצבו, ולכן אמר להם הקב"ה ע"י משה כי תשא את ראש לפקדיהם בזמן שמרגישים חסרון ונתנו איש כופר נפשו לה' כי נתנת מחצית השקל להיות חלק מעבודת המשכן ולהרגיש כא' מישראל זה התיקון הגדול שצריכים [עיי"ש מש"כ לעיל לענין מרים שהיתה נקרא עזובה

ומ"מ החכמה תחיה בעליה].

### ויכלא העם מהביא:

איתא במסורה שני פעמים כתיב ויכלא א' כאן ופעם השני כתיב ויכלא הגשם מן השמים, רמז למה שאמרו חז"ל בתענית ח: אין הגשמים נעצרים אלא בשביל פוסקי צדקה ברבים ואינם נותנים, וזה מה שאמרו ויכלא העם מהביא מה שפסקו ליתן אזי ח"ו ויכלא הגשם מן השמים.

ובדרך אחר י"ל שבאמת בני ישראל רצו ליתן יותר ויותר אמנם המלאכה היתה דים, ונשאר הרצון ליתן יותר, וכמו ויכלא הגשם מן השמים אין הכונה שלא היה עוד גשם בשמים רק הקב"ה ציוה לעצור ירידת הגשם, אמנם נשאר הרבה גשמים למעלה, כמו כן נשאר התשוקה והרצון ליתן כנ"ל.

### ולחשוב מהשבות לעשות וגו':

כתב השפת אמת שהאדם הוא משכן מעט מקום הראוי להשראת השכינה, והרבה פעמים נתעורר האדם ויש לו מחשבות טובות להאדם לעשות איזה פעולה טובה או ללמוד יותר או להתפלל ביותר כונה וכדומה, אמנם בפועל קשה לא להוציא מחשבתו מכח אל הפועל, לזה ציוה הקב"ה ולחשוב מחשבות לעשות שהמעשה לא יהיה נפרד מן המחשבה והדעת.

פרשת שקלים ענין מחצית השקל מובא בספ"ק ע"י ספ"א שהאדם צריך לדעת כי הוא חלק א' ממעל וחלק ז' מעולם לא נפגם, רק הקשר בין הגוף להנשמה נפגם, והראה לו הקב"ה למשה מחצית השקל והראה לו "מטבע של אש" דהיינו הטבע אפשר לחברו עם אש וזה שלימות האדם, וי"ל דזה ענין הגמ' מגילה י"ב גלוי וידוע שעתידי המן לשקול "לפיכך" הקדים וכו', שצריך ביאור האם בשביל כך נצטוו על מחצית השקל, וי"ל דחטא העגל בא להורות תשובה לרבים ואיפה הורו את זה בימי מרדכי ואסתר ששם השתחוו לצלם, ואעפ"כ הועיל תשובה ולכן יוכ"פ כפורים כי יוכ"פ היה המשל והנמשל היה דוקא בפורים, וכמו שנתבלבלו כי בא שש ולא הגיע משה כמו כן לאחר שבעים שנה שחשבו למלאות בבל צריך להגיע הגאולה ולא הגיע היה דומה לזה, הם חשבו שבהסתלקות משה נסתלק מהם השכינה הקדושה והגוף נפרד מן הנשמה וזה היה הטעות שלהם, ולכן עשה העגל שנתנו כבוד לדבר גופני כאילו יש בזה איזה כח, דהיינו להחשיב הגוף קודם הנשמה, אלהי מסיכה לא תעשה לך ענין מסך המבדיל בין גוף לנשמה, אבל האמת הוא שעשיית המצות מקדש ומטהר הרמ"ח אברים וש"ס גידים, ועוד ענין המחצית מורה על מה שהאדם צריך לעשות והשאר להשאיר לה' כמבואר בפרשת תרומה, והם רצו עגל שילך לפניהם דהיינו שהכל יהיה בקל, והתי' שהאדם צריך לעשות פעולות ורק אח"כ יש להם סיוע מ השמים.

ואולי שני ענינים אלו היו בימי מרדכי אסתר נהנו מסעודתו של אותו רשע שהתייאשו מהמקדש, וגם השתחוו לצלם ענין ההתגשמות כמו שביארנו.

בפרשת שקלים כ' לכפר על "נפשתיכם" ולא כ' לכפר על חטאותיכם, נפש מלשון רצון, לכפר על מה שאינו משתוקק להתעלות, וזה מה שחשש משה כשמת אין אני נזכר, כי כוחו של משה מן המים משיתוהו כח התאוה להמשיך למעלה, וכוח חודש אדר מרבים בשמחה יסע בהן אדר שנאמר אדיר .

### ראש חודש אדר ב'

סעודת ראש חודש תקיים א"ה ביום רביעי בערב א'

דראש חודש אדר א' בבית מדרשנו בשעה 9:15

המולד: ליל המישי, שעה 3, 51 מינוטין ו-17 חלקים

לע"נ

הרה"ח ר' פינחס בן הרה"ח ר' בנימין ביינוש חזקוני זצ"ל

אשר הלך לעולמו לאחר שהודרך ביסורים קשים וקבלם באהבה בשב"ק פר' טמיני לסדר 'בקרובי אקדש' - בו ניסן תשע"ז

